

Nacionālā attīstības plānošana: pašreizējā situācija

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs
Raimonds Vējonis

2011

VIDES AIZSARDZĪBAS UN
REĢIONĀLĀS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA

www.varam.gov.lv

Jāmeklē atbildes uz vairākiem jautājumiem

- Vai attīstības plānošanas sistēma funkcionē?
- Vai spējam rīkoties apsteidzoši vai tikai reaģēt uz sekām?
- Vai spējam mainīt domāšanu un plānošanas pieeju?
- Kurš uzņemsies līderību un aktīvu rīcību?

NAP 2014-2020 un citi attīstības plānošanas dokumenti

Attīstības plānošanas sistēma

Saeimas noteiktais modelis –

- Attīstības plānošanas sistēmas likums, kurš nosaka atbildību sadalījumu starp lēmējvaru un izpildvaru, dokumentu hierarhiju un savstarpējo sasaisti, t.sk. reģionālo un vietējo līmeni, uzraudzības mehānismu

Vai attīstības plānošanas sistēma strādā efektīvi?

- Katru gadu tiek veidoti jauni un dublējoši plāni - 2011.gada pirmajos 3 mēnešos vēl 4 jauni plāni

(piem., Nacionālās reformu programmas īstenošanas pasākumi 2011-2013, Strukturālo reformu plāns 2011-2014, Ikgadējais pasākumu plāns administratīvā sloga samazināšanai, administratīvo procedūru vienkāršošanai un publisko pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai uzņēmējiem un iedzīvotājiem, Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas plāns 2011.gadam (ikgadējs))

- Praksē netiek sasaistīta attīstības plānošana ar budžeta plānošanu
- Neesot politiskajiem mehānismiem un lēmumu pēctecībai, NAP 2014-2020 izstrāde nav uzskatāma par lietderīgu

I Gatavošanās 2014-2020

Eiropas process

- 2011.g. jūlijs/ septembris - EK publicē priekšlikumus ES fondu regulām pēc 2013.gada
- 2011.g. septembris - 2012.gada vidus – diskusija par ES fondu regulu priekšlikumiem, saskaņošana un apstiprināšana, t.sk. par ES prioritātēm Kohēzijas politikas ietvaros
- 2012.g. vidus – EK apstiprina Stratēģisko ietvardokumentu
- 2012.g. vidus - 2013.gada 30.marts - ES fondu plānošanas dokumentu 2014.-2020.gadam sagatavošana un apstiprināšana MK (tiek uzsāktas sarunas ar EK)

II Gatavošanās 2014-2020

Latvijas process – vai mēs spējam rīkoties apsteidzoši?

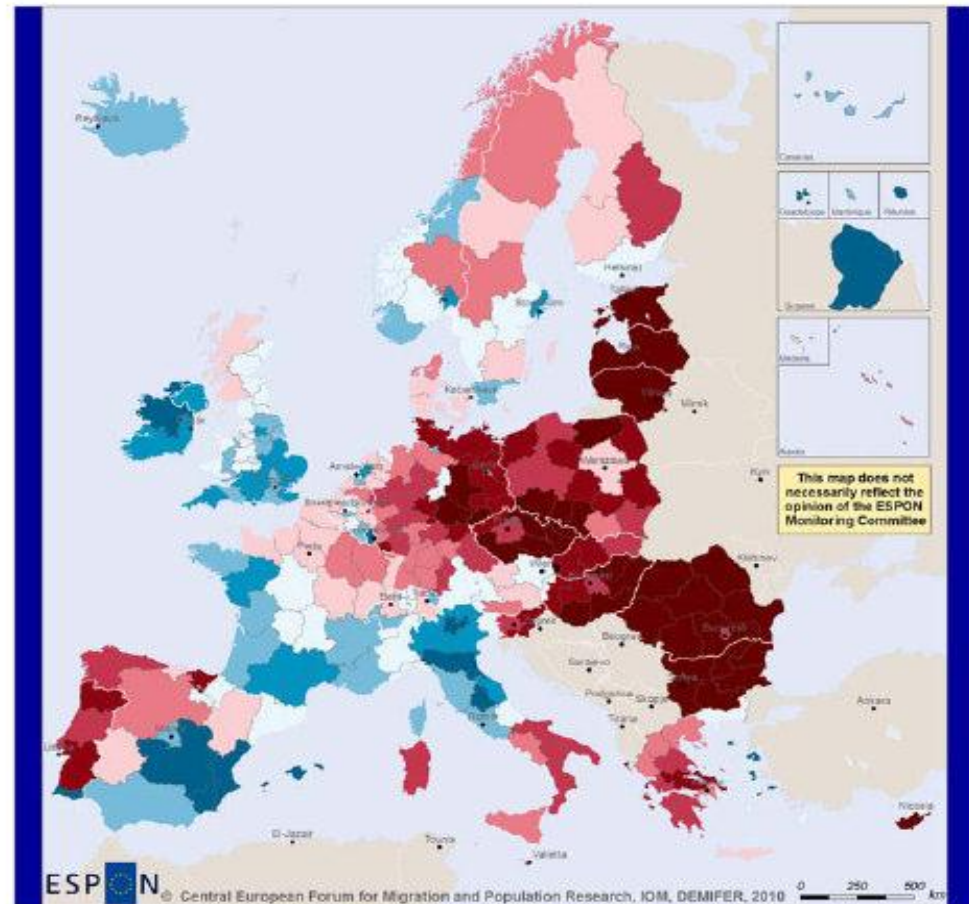
- NAP 2014-2020 izstrāde apturēta
- Šī brīža aktuālākais izaicinājums – jāpiedāvā koordinēta un mērķtiecīgi vadīta rīcībpolitika, kura tiek konsekventi īstenota caur pieņemtajiem izpildvaras lēmumiem un ved uz valsts attīstību ilgtermiņā

Valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa plāns ir vajadzīgs

- lai mazinātu demogrāfiskos riskus
- lai veidotu konkurētspējīgu, inovatīvu un ekoeftīvu ekonomiku
- lai formulētu industriālo politiku-specializāciju, resursus
- lai ilgtspējīgi izmantotu dabas, vietas, finanšu kapitālu
- lai stiprinātos nācijas identitāte un radošums
- lai apzinātos Latvijas konkurētspējas priekšrocības un riskus globalizētajā pasaulē

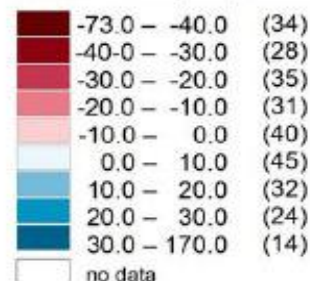
Population Change 2005-2050, STQ Scenario

EUROPEAN UNION
Part-financed by the European Regional Development Fund
INVESTING IN YOUR FUTURE

Regional level: NUTS 2
Source: ESPON 2013 Database 2010
Origin of data: Eurostat, NSIs, Estimations, 2009-2010
© EuroGeographics Association for administrative boundaries

Change in regional populations in 2005-2050, in %, 'Status Quo' (STQ) scenario

Priekšlikums NAP 2014-2020

- **Latvija 2030 pēctecība un ES 2020 īstenošana**
 - vidēja termiņa rīcība Latvijas un ES ilgtermiņa mērķu sasniegšanai
- **Vienota valsts attīstības stratēģija 7 gadiem un investīciju plāns 3 gadiem** (*kurš tiek aktualizēts atbilstoši makroekonomiskajai situācijai*)
 - resoru politikas koordinācija vienotas stratēģijas īstenošanai
 - stratēģiskie virzieni ES fondu un valsts budžeta plānošanai
 - valdību īstenotās politikas pēctecība
- **Nozaru un teritoriju prioritāšu un atbalsta instrumentu koordinācija**
 - plānojot atbalstu, jāievēro teritoriju specializācija un resursu koncentrācijas vajadzības
 - vispārējo stratēģisko uzstādījumu praktiska ieviešana teritoriju griezumā

Teritoriālā pieeja un nozaru politikas

- **Teritoriālās pieejas izmantošana attīstības un atbalsta plānošanā nenozīmē aizstāt nozaru politiku**
- **Plānot attīstību un atbalstu teritoriāli nozīmē**, ka konkrēti nozaru un jomu jautājumi tiek risināti reģionālā vai vietējā līmenī, ņemot vērā konkrētu teritoriju attīstības specifiku, vajadzības un iespējas
- Vienlaikus, **nozaru un jomu jautājumi, kas būtiski visas valsts izaugsmei**, tiek risināti nacionālajā līmenī
- **Līdztekus pastāv gan nacionālas nozaru politiku prioritātes, gan teritoriju prioritātes un atbalsta pasākumi**

Teritoriālā un nozaru pieeja atbalsta plānošanā

Teritoriālā pieeja	Nozaru pieeja
<p><u>Atbalsta veids:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- uzņēmējdarbībai būtiskas pašvaldību infrastruktūras attīstība, jo sevišķi spēcīgākajos attīstības centros ar būtisku ietekmi uz apkārtējām teritorijām	<p><u>Atbalsta veids:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- tiešs atbalsts uzņēmējiem tehnoloģiju un procesu pilnveidošanai (iekārtu un tehnoloģiju iegādei ražošanas procesu pilnveidošanai)
<p><u>Atbalsta veids:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- vietējo autoceļu tīkla attīstībai, sasaistei starp pilsētām; pilsētām – laukiem; novada teritoriālajām vienībām un novada centru	<p><u>Atbalsta veids:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- valsts galveno un starptautiskas nozīmes autoceļu, dzelzceļu (TEN-T), ostu un lidostu infrastruktūrai

Līdzšinējās pieejas investīciju plānošanā trūkumi Latvijā

- **dominē nozariska pieeja**, pašvaldībām ir jāpielāgojas centralizēti izvirzītiem atbalsta nosacījumiem
- ne vienmēr investīcijas **tiek balstītas uz reālām teritoriju vajadzībām**
- **nav iespējams koordinēt laikā** ar dažādām nozarēm/ jomām saistītās investīcijas
- pašvaldībām viena projekta ietvaros **nav iespēju kompleksi realizēt** ar vairākām nozarēm/ jomām saistītas aktivitātes
- **nav iespēju savlaicīgi un elastīgi reaģēt un pielāgoties pārmaiņām** vietējos apstākļos (piem., finanšu resursu pieejamībā projektu realizācijai)
- **tiek kropļota teritorijas attīstības plānošanas sistēma**, nesaistot investīcijas ar reālām vajadzībām un mazinot vietējās plānošanas nozīmi

Centrālais jautājums

Ja NAP ir galvenais attīstības plānošanas dokuments valstī vidējam termiņam (7gadi), kurš ir galvenais tā virzītājspēks:

Politiskā autoritāte (virs-ministriņām) – MP vai Saeima

Pietiekoša analītiskā kapacitāte – *Task force* jeb Attīstības plānošanas birojs

